

0 Yüce Şairlerimizin Kumaşından Yaratılmıştı- Seyyid Ahmed ARVASİ

SEYYİD AHMET ARVASİ

0, YÜCE ŞÂİRLERİMİZİN KUMAŞINDAN YARATILMIŞTI

Zaman, üstadın büyüklüğünü ve değerini daha iyi anlamamıza yardım edecektir. Necip Fazıl Bey, dehâsına inandığım büyük mütefekkir ve şâirlerimizdendir. Ben, onu piyasayı işgal eden ıvır zıvır isimlerle mukayese etmeyi abes bulurum. 0, Türk-İslâm medeniyeti içinde parlayan Fuzulî, Süleyman Çelebi ve Yunus Emre gibi yüce şâirlerin kumaşından yaratılmıştı. 0, şanlı Peygamber'e hizmet etmeyi şeref bilir ve bu hizmetle öğünürdü.

Zaman, Necip Fazıl Bey'in büyüklüğünü ve değerini daha iyi anlamamıza yardım edecektir.

«İslam, insanın ölmezliğine inanmaktır» diyen üstada ebedi hayatında saadetler dilerim.

(Tercüman, 29 Mayıs 1983)''

Seyyid Ahmed ARVASİ

Muhasebe

MUHASEBE

Ben artık ne şairim, ne fıkra muharriri!
Sadece, beyni zonk zonk sızlayanlardan biri!
Bakmayın tozduğuma meşhur Bâbıâlide!
Bulmuşum rahatımı ben de bir tesellide.
Fikrin ne fahişesi oldum, ne zamparası!
Bir vicdanın, bilemem, kaçtır hava parası?
Evet, kafam çatlıyor, gûya ulvî hastalık;
Bendedir, duymadığı dertlerle kalabalık.
Büyük meydana düştüm, uçtu fildişi kulem;
Milyonlarca ayağın altında kaldı kellem.
Üstün çile, dev gibi geldi çattı birden! Tos!!!
Sen, cüce sanatkârlık, sana büsbütün paydos!
Cemiyet, ah cemiyet, yok edilen ruhiyle;
Ve cemiyet, cemiyet, yok edilen güruhiyle...
Çok var ki, bu hınç bende fikirdir, fikirse hınç!
Genç adam, al silâhı; iman tılsımlı kılınç!
İşte bütün meselem, her meselenin başı,
Ben bir genç arıyorum, gençlikle köprübaşı!
Tırnağı, en yırtıcı hayvanın pençesinden,
Daha keskin eliyle, başını ensesinden,
Ayırıp o genç adam, uzansa yatağına;
Yerleştirse başını, iki diz kapağına;
Soruverse: Ben neyim ve bu hal neyin nesi?
Yetiş, yetiş, hey sonsuz varlık muhasebesi?

Dışında bir dünya var, zıp zıp gibi küçülen,
İçimde homurtular, inanma diye gülen...
İnanmıyorum, bana öğretilen tarihe!
Sebe ne, mezardansa bu hayatı tercihe?
Üç katlı ahşap evin her katı ayrı âlem!
Üst kat: Elinde tespih, ağlıyor babaannem,
Orta kat: (Mavs) oynayan annem ve âşıkları,
Alt kat: Kızkardeşimin (Tamtam) da çılgınlıkları.
Bir kurtlu peynir gibi, ortasından kestiğim;
Buyrun ve maktından seyredin, işte evim!
Bu ne hazin ağaçtır, bütün ufkumu tutmuş!
Kökü iffet, dalları taklit, meyvesi fuhuş...
Rahminde cemiyetin, ben doğum sancısıyım!
Mukaddes emanetin dönmez dâvacısıyım!
Zamanı kokutanlar mürteci diyor bana;
Yükseldik sanıyorlar, alçaldıkça tabana.
Zaman, korkunç daire; ilk ve son nokta nerde?
Bazı geriden gelen, yüzbin devir ilerde!
Yeter senden çektiğim, ey tersi dönmüş ahmak!
Bir saman kâğıdından, bütün iş kopya almak;
Ve sonra kelimeler; kutlu, mutlu, ulusal.
Mavalları bastırdı devrim isimli masal.
Yeni çirkine mahkûm, eskisi güzellerin;
Allah kuluna hâkim, kulları heykellerin!
Buluştururlar bizi, elbet bir gün hesapta;
Lâfını çok dinledik, şimdi iş inkılâpta!
Bekleyin, görecektir, duranlar yürüyen;
Sabredin, gelecektir, solmaz, pörsümez Yeni!
Karayel, bir kıvılcım; simsiyah oldu ocak!
Gün doğmakta, anneler ne zaman doğuracak?

(1947)

Aynalar Yolunu Kesti

AYNALAR YOLUMU KESTİ

Aynalar, bakmayın yüzüme dik dik;
İşte yakalandık, kelepçelendik!
Çıktınız umulmaz anda karşıma,
Başımın tokmağı indi başıma.
Suratımda her suç bir ayrı imza,
Benmişim kendime en büyük ceza!
Ey dipsiz berraklık, ulvî mahkeme!
Acı, hapsettiğin sefil gölgeme!
Nur topu günlerin kanına girdim.
Kutsî emaneti yedim, bitirdim.
Doğmaz güneşlere bağlandı vâde;
Dişlerinde, köpek nefsin, irade.
Günah, günah, hasad yerinde demet;
Merhamet, suçumdan aşkın merhamet!
Olur mu, dünyaya indirsem kepenk:
Gözyaşı döksem, Nuh Tufanına denk?

Çıkamam, aynalar, aynalar zindan.
Bakamam, aynada, aynada vicdan;
Beni beklemeyin, o bir hevesti;
Gelemem, aynalar yolumu kesti.

(1958)

1000 Yıl Sonra Tarih

1000 YIL SONRA TARİH

Bin sene evvel, iğne uciyle delindi zar;
Resûlden haber geldi, mezarsız öldü Sezar!..

(1947)

Şekspir'den Örnek

ŞEKSPİR'DEN ÖRNEK

Sabataist Ahmet Emin Yalman Malatya'da vuruldu ellili yılların başlarında. Bu işi yapanların Büyük Doğu'cu olduğu savıyla, üstadımız ve Osman Yüksek Serdengeçti, Cevat Rıfat Atilhan ve Samsun'dan Mustafa Bağışlayıcı azmettirici sayılarak tutuklanmışlar ve mevcutlu olarak Malatya'ya götürülmüşler ve mahkemeye çıkarılmışlardı. Savcının iddiasına göre, tetikçi (Hüseyin Üzmez) Büyük Doğu dergisinde okuduğu antisemitik yazıların öfkesine kapılarak Sabataist Ahmet Yemin Yalman'a ateş etmişti. Savcının bu içerikteki iddiasını okumasından sonra, ağır ceza reisi, üstadımıza ne diyeceğini sorunca.

Üstadımız gayet ciddi bir şekilde; 'Efendim, hepiniz Şekspir'in Othello'sunu okumuşsunuzdur. Orada Othello, yani piyesin erkek kahramanı, kadın kahramanı olan Dezdomona'yı boğarak öldürdü. Bu durum kanuni cezayı müstelzim bir fiildir şüphesiz. Ama yeryüzünde hiçbir nadan kalkıp, Othello Dezdomona'yı boğdu diye Şekspir'i itham etmemiştir.' karşılığını vermiş hakim heyetine.

(İsmail Kazdal'ın 'Serencâm-Anılar' adlı eserinden iktibas edilmiştir.)

İşçi

İŞÇİ

Bir milyon Türk'ün Avrupa'da çalışması ayıptır, yüzkarasıdır!..
Avrupalı bunu size söylemez, çünkü menfaati vardır.

Bir gün Münih'te, havaalanında yürüyen merdivenden indim. Baktım; bir adam hela

temizliyor.

“Sen Türk’sün, değil mi?” dedim.

“Evet!” dedi.

Avrupalı’nın bunları yaptırarak adamı yoktur. Çünkü kendi insanı bir nevî ibda safhasının başlangıcındadır.

(Konuşmalar isimli kitabından iktibas edilmiştir)

Zafer Hanım

ZAFER HANIM

Torunlarının “Cici anne!” diye hitap ettiği büyük annem, büyük babamın zevcesi Zafer Hanım, şanlı bir İstanbul hanımefendisi... Eski Halep valisi, Hariciye Müsteşarı, Zaptiye Nâzırı Salim Paşa’nın kızı...

Salim Paşa Halep valisi iken, kendisine bağlı bir mütesarrıflık olan Maraş’a gelmiş, Kısakürek oğullarının konağına inmiş; o zaman toy bir delikanlı olan büyük babamı görmüş, zekâsına hayran olmuş, yanına almış, İstanbul’a gitmiş, tahsil ve terbiyesiyle uğraşmış, sonunda da kendisine damat etmiş...

Eğer bu satırların çerçevelediği şeyler, Efendime açılan yolumun ve bu yol başındaki ruhî anlarımın kalın hatlarla karalanmış, sadece malzemelik, basit dekorlarından ibaret olmasaydı; eğer bu dekorların bahane tiplerine ayrıca değer vermem icap etseydi, Zafer Hanımefendiye; uzun, çok uzun bahisler ayırmam onu tek başına bir mevzu diye ele almam gerekirdi.

Kadın saçlarının topuklara kadar indiği o devirde bile, bugünün kesik saçlarına eş; kırpık saçlı başı ve daima sultanî edâsiyle cici annem, bütün İstanbul’da dillere destan elmasları, ziyafetleri, armonik piyanosu ve çoğu Batı dillerinden tercüme sepet sepet romanları ve karmakarışık bir dekor içinde, Abdülhamid devrinden Meşrutiyet sonrasına aktarılan, Doğu ve Batı bulamacı, Tanzimat artığı, mihrakından oynatılmış ve yeni mihraka oturtulamamış hafakanlı İstanbul hanımefendisinin en tipik bir örneğidir. Cemiyetin ruhî dayanağındaki, o zamanlar alıp yürüyen şaşkınlık ve muvazenesizlik, onun mizaç aynasından ne canlı akisler püskürtüyordu...

Her şeyden önce, müthiş bir sinir, vehim kumkuması...

Denizden korkar, vapura binemez; Sarıyer’deki köşküne, karadan, Şahin ve Mazlum’un çektiği kupa arabasıyla gider.

Ölümden öyle ürker ki, geceleri yatağına dümdüz uzanmayı bile yarı ölüm sayar ve başının altına dört beş yastık koyar. Sanki oturduğu yerde ölüm onu bastıramaz ve omuzlarını yere getiremez.

Vehme bakın ki siz, konağın üçüncü katındaki yatak odasında, yangına karşı başka çare kalmazsa pencereden inmek üzere bir ip merdiven bulundurur. Halbuki o da yaşça altmışı geçkindir, hayli şişmandır, sargılar altında boru gibi duran bacaklarıyla, ip merdivenden değil, konağın şahane merdivenlerinden bile rahat rahat inip çıkmak iktidarında değildir.

Çocuk sevmez, şefkatten pek anlamaz, evin mânevî havasını mayalandırıcı derinliğine bir iç hüviyet belirtmez; ya ilaç şişeleriyle dolu maun dolabına abanık, yahut görülmemiş israfların ve günübürlük meselelerin siniri içinde, çırpınır, durur. Ve

hep, dışına biraz fazla sızan nefsanîyet haliyle göze çarpar.

Çocuklar yemesin diye arka salonun püsküllü kanepeleri altına sakladığı tatluları bir hücumda yok etmek ve ip merdivenini pencerelerden sarkıtmak en büyük zevkimizdi.

Fakat o daima asil ve zarif...
Evet, büyük babam ve cici annem...

Konakta büyük babam, bütün özeniş ve değişmelere rağmen, saffetli ve Anadolu'lu kalma seciyesinden; cici annem de, kâbus çatılarının ördüğü büyük şehir kadınında, kararmış bir iç hayatın dışına fıskırttığı bunalma halinden birer mostra...

NFK/ 0 ve Ben, Kafa Kâğıdı,

Zula Ve Bıçak

ZULA VE BIÇAK

Zula ve bıçak.. Zula, mahkûmların yasak eşyayı gizledikleri yerdir. Bu tabir o zamanlar o kadar hoşuma gitmişti ki, vak'ası hapishanede geçen, "Zula" isimli bir piyes yazmayı bile düşünmüştüm. Zulada eroin, esrar, bıçak, şiş, tabanca, her türlü gizli eşya bulunur. Zulalar hapishanelerin nereleridir? Hiçbir deha bunu keşfedemez. Helalarda kuburlar, oyulmuş pencere tahtaları, duvarlarda gömme ve üstü badanalı hücrecikler, ayakkabı köselelerinin araları; bunlar hep çocukça şeyler.. öyle zulalar gördüm ve duydum ki, inanamazsınız.. Mesela bir yatak üstünde kahverengi bir battaniye.. Alın ve isterseniz silkeleyin! Üzerinde ve altında hiçbir şey yok.. Fakat bu battaniyenin lifleri arasında, ince toz haline getirilmiş ve uğuşturula uğuşturula battaniyeye sindirilmiş, yedirilmiş belki yarım kilo esrar vardır. Bunun erbabı, hususi bir tel fırça ile oradan süzmesini ve ancak küçük bir fire bırakarak malı oradan çekmesini bilir. Söylendiğine göre, dışarıda bu muamele yapıldıktan sonra içeride tel fırça ile istihsal edilen mal –esrarın ismi maldır- hapishaneye getirilmeden evvel battaniyenin birkaç kere silkelenmiş olmasına rağmen pek büyük bir fire vermiyormuş.. Hem verse bile ne çıkar; girebiliyor ya!.. İşte bu zula, bir Avrupalının beynini dondurabilir. Şu bizim, menfi sahada malik olduğumuz dehalar, müsbete çevrilebilse, acaba ne olurdu bu vatan?

İkinci müthiş zula, hepsinden üstün.. Bütün gizli eşya ortada.. Yani açıkta değil de yatakların altında falan.. Tam arama başladığı zaman; bunların hepsini birden, sanatkarlıkta korkunç bir yankesicinin cebine dolduruyorlar. O da, arama yapılırken, bir istida vermek veya "maruzatta bulunmak" bahanesiyle hapishane müdürünün, savcının, jandarma komutanının, kimi kestirirse onun yanına sokuluyor ve eşyayı olduğu gibi bunların cebine yerleştiriyor. Derken, arama bittikten sonra, ya aynı yankesici, yahut bir başkası, yanlarına sokulup ceplerinden malları tekrar teslim alıyor. Daha ne zulalar, ne zulalar! " Zula" kelimesini, manevi makamda da kullanıyorlar. Kalbinde bir şey saklayan adam " Ulan, ne var zulanda, söyle!" diyorlar.

Bıçak, aynı zamanda, ucuna biraz eroin koyup henüz alışmamış mahkuma takdim etmenin de aletidir. Haddinizse almayın! Bu hareket " Ya eroini alırsın, a bıçağı yersin!" demektir. İlk takdimler parasızdır. Fakat bir kere alışıp eroin delisi oldunuz mu, siz, artık ölünceye kadar emniyet altına alınmış bir gelir kaynağısınız!

(Cinnet Mustatili'nden)

Zurnalı Vapurlar

ZURNALI VAPURLAR

Korkuyorum. Çünkü kış bitmek üzere... Zurnalı vapurlar neredeyse ortaya çıkacak...

Ben Boğaziçinde otururum ve o kıyıları çok severim. Zavallı Boğaziçi, kömür yığınlarının, tütün depolarının, fabrika ve gazhane müsveddelerinin, birer maskara horoz edasiyle üstünde eşindiği canım toprak, bütün sırrını bir türbe kadar dilsiz ifadesinde taşıyordu. Bir kurtarıcı bekleyen Boğazın karşısına, nihayet (Şirketi Hayriye) öyle icat kahramanlığıyla çıktı ki, Boğazın elde kalan son manasını da öldürdü. Boğazı, laternalı panayır meydanlarına çevirdi:

(Şirketi Hayriye)nin, vapurlardaki kaptan kulelerine, birer kübik zurna şeklinde oturttuğu hoparlörlü gramofonlar!...

Hiç unutmuyorum. Bir gece yorgun başımı, evimin biricik zenginliği, sessizlik kızığında kalafata çekmek için, geç vakit yatağa girmiştım. Daha uykumu avlayamadan bir cehennem gümbürtüsüyle yerimden fırladım. Sesler gitgide yükseliyordu. Zira vapur, Çengelköyünden Beylerbeyine doğru gittikçe yaklaşıyordu. Aman ne havalar! Güya Türkçe bir tango, peşinden (ben esmeri fındık ile beslerim), (Ave Maria) ve saire...

Sabahın bu ismetli saatinde ve pekmezle rakıyı birbirine katarcasına, bu iğrenç terkip karşısında az kalsın kusacaktım. Böylece mahallebici dükkanından belediye reisliğine ve (Şirketi Hayriye) müdürlüğünden en yüksek idare makamına kadar, selim zevk denilen şeyin ne lazım bir sermaye olduğunu bir kere daha anladım.

14 Şubat 1939

Üstadın Merhamet Ve Şefkati

ÜSTADIN MERHAMET VE ŞEFKATİ

0; dıştan haşin, kırıcı zannedilen bir mizaç içinde, çok şefkatli, rakik bir yürek taşıyordu. Onda; ancak 0'na uzun yıllar hizmet etmiş olanların vâkıf olabilecekleri, yakalayabilecekleri engin bir insan sevgisi ve merhamet hissi vardı. 1966 Büyük Doğu'larını çıkarırken yatmam için yazıhanenin içine bir bölme yaptırmıştı. Bir gün dahi Üstadımı bu bölmedeki somyada yatmaya razı edemedim. Gecenin geç saatlerinde ben bu bölmedeki somyaya yatardım; kendisi ise bir süre daha çalıştıktan sonra üzerine bir seccade çekerek kuru masanın üzerinde yatar, sabahleyin de erkence kalkardı. Defalarca şahid olduğum bu ve benzeri, başkalarının rahatını kendi rahatına tercih ettiğini gösteren olaylar 0'nun engin şefkat ve merhamet hissini ispatı olduğu kanaatindeyim. 0, gerçekte rakik-ul kalb bir zât idi.

(Ali Biraderoğlu – Türk Edebiyatı Dergisi, Temmuz 1983)